

Apró közlemények.

A *Sciara militaris* fellépése a beregmegyei Beszkídekben. 1881-ben szeptember-hó elején Dietz Sándor egyetemi tanársegéd, kedves kollegám és barátom, átadott néhány 7—9 millimeter hosszú álczát, melyet ő a beregmegyei Beszkídekben (Bukócz község határában, a lejtőket borító bükkerdőkben) gyűjtött. Az álczák az által tűntek fel, hogy együtt vándorolva tenyérvnyi széles és körülbelül 1 m. hosszú szalagot képeztek, mely mint valami fehéres-szürke kigyó halkan, nesztelenül tova síkamlott a nedves lehullt bükkfa-leveleken. A nép ott jól ösmeri ezen sajátságos állatokat és különféle mende-mondát köt fellépéséhez s vándorlásaihoz. Így pl. azt tartják, hogy a hegynék vándorló csapat Magyarországra nézve rossz termést s éhséget jelent; ellenben ha völgynek vándorolnak nálunk, bő aratásra s jó esztendőre van kilátás; ha pedig a hegygerincz-czel párhuzamosan mennek, úgy Magyarország és Galiczia középszerű termést várhat. A nép ruháit, kendőit a vándorló csapat elé dobja, ha átmegy rajta, nagy szerencsét, ha elkerüli, szerencsétlenséget jelent; eltaposásuk az illetőre nézve végzetesnek tartatik.

Ezeket hallva rögtön a *Sciara militarisra* gondoltam, s az álczák pontos meghatározása igazolta feltevésemet. Kifejlett állat azonban nem állt rendelkezésemre; az álczák már nem voltak életben, mikor kaptam, úgy, hogy tenyészeti kísérletet nem tehettem. Sajátságos állatok ezek a német irodalomban „Heerwurm“ névvel jelölt álczák. Sokáig nem tudták vándorlásaikat megmagyarázni, míg végre kisült, hogy nem más, mint eledelhiány kényszeríti őket tartózkodási helyük megváltoztatására. Az álczák a lehullott nyirkos levelek sejtjes szövetéből táplálkoznak, az ereket mind ott hagyva, még a legkisebbiket is. Ha vándorlásaikon, melyekhez rendszeren esős időben és sötétben — tehát éjjel — szoktak hozzá fogni, alkalmas „legelőre“ bukkantak, akkor eltűnnek, elbújnak a lehullott levelek alá, mitsem törődve a világ zajával, minden törekvésük csak oda irányúl, hogy mentül több táplálékot vegyenek fel. Így élík

napjaikat augusztus-hó végéig, mikor is bábokká változnak át; a báb szintén ott marad a lomb alatt; 8—12 napra a bábból apró fekete, barnás-sárga lábakkal ellátott légy — egy ú. n. gyászlégy (Sciara) — búvik ki, mely nagyon gyakran hasznát sem veszi fekete szárnyainak, hanem szintén a lomb alatt végzi feladatát, a peterakást. Élete nagyon rövid; a kibúvás után negyednapra már egyetlen egy légy sincs életben. Hulláik mind ott fekszenek a lerakott peték mellett. Jövő évben azután a petékből ismét kibújnak a piczi kis álcák s kezdik sötétben lefolyó életüket. Évekig mehet ez úgy, egyik nemzedék felváltja a másikat; az erdőben sétáló ember nem is sejti, mily élet van ott a lába-taposta lomb alatt.

Kohaus Rezső.

Kövi tyúkot (*Caccabis saxatilis*, Kaup., Steinhuhn) fiastúl együtt az elmúlt 1882-iki nyáron kétszer vettek észre a Quälgründchen nevű völgyben a Bélai-barlang felett. Kétség kívül ugyanazok voltak, melyeket ugyanaz év tavaszán a Magyar. Kárpátgyesület megbízásából valamivel éjszakra az Alabástrom-barlang körül szabadon bocsátottam volt; a meghonosítás tehát legalább eddig sikerült volna, de vajjon a kedves jövevények szerencsésen átéltek-e a telet is, könnyen fogjuk megállapíthatni jövő tavasszal, mert párosodásukkor messzire hallhatni csalogató hangjukat, épen úgy, mint a nyír- és siket fajt dürgését.

A vállalat sikerét még jobban biztosítani akarván, a bélai vadásztársaság felhatalmazott engemet, hogy az ő költségén még ez évben vegyek egy párt s tegyem ki ugyanott, mi mindenesetre utánzásra méltó példa egyéb vadásztársaságoknak is; hisz a régi jó idők eltűntek, mikor még egész népek kizárólag a vadászból élhettek. Nagyon is itt van az ideje annak, hogy vadállományunk mesterséges szaporítására gondoljunk.

Együttal megkérem a touristákat és vadászokat, hogy e gyönyörű tyúkféléket kiméeljék.

Dr. Greisiger M.

A Kárpátoknak és Németország középhegységeinek egykori jégárjairól szól egy munka,¹⁾ mely az 1882-diki év végén Boroszlóban Partsch J. egyetemi tanártól jelent. Midőn ezen munka hazánkra vonatkozó részének legalább főbb vonásokban való megismertetéséhez fogok, be kell vallanom, hogy vele szemben olyan helyzetben érzem magam, mint valamely szónok, kinek fáradságosan összeállított és jól betanult beszédét elmondotta az előtte szóló. Körülbelül 10 éve annak,

¹⁾ „Die Gletscher der Vorzeit in den Karpathen und den Mittelgebirgen Deutschlands“ von J. Partsch, Professor an der Universität in Breslau. 1882.